

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»**

**Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра політичних наук і права**

Гедікова Н. П., Музиченко Г. В., Наумкіна С. М.

**Методичні рекомендації
з підготовки та захисту
курсової роботи
за фахом
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»**

Одеса –2019

УДК : 378:340.116(072)

ББК 67.0

Рецензенти:

Усатий Григорій Олександрович – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Таха Рияд Шамсан – доктор юридичних наук, викладач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського (протокол № __ від __.__.20__ року)*

Гедікова Н. П. Методичні рекомендації з підготовки та захисту курсової роботи за фахом [для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»] / Н. П. Гедікова, Г. В. Музиченко, С. М. Наумкіна; ДЗ «Південноукраїнський нац. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського». Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2019. – 60 с.

У методичних рекомендаціях висвітлено загальні положення, вимоги до написання, оформлення, структури, змісту, організації та порядку захисту курсових робіт для здобувачів освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю спеціальності 081 «Право». Методичні рекомендації розроблено відповідно до чинних нормативних актів МОН України, положень Університету Ушинського, освітньо-професійної програми «Право», навчального та робочого навчальних планів підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Видання призначено для використання здобувачами та науково-педагогічними працівниками кафедри політичних наук і права соціально-гуманітарного факультету Університету Ушинського.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
РОЗДІЛ 1. ВИМОГИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	6
1.1. Загальні положення	6
1.2. Етапи виконання курсової роботи	10
1.3. Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту роботи	15
1.4. Дотримання вимог академічної доброчесності	22
РОЗДІЛ 2. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ	24
2.1. Підготовка до захисту курсової роботи	24
2.2. Захист курсової роботи	25
2.3. Оцінювання курсової роботи	26
ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ	31
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	34
ДОДАТКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58

ПЕРЕДМОВА

Важливою складовою підготовки у закладах вищої освіти конкурентоспроможного людського капіталу для високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, самореалізації особистості, забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави у кваліфікованих фахівцях є науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти (далі здобувач), яка включає в себе засвоєння методики організації науково-дослідної роботи та роботу над науковим дослідженням під керівництвом науково-педагогічних працівників.

Українська національна система вищої освіти передбачає виконання здобувачами низки навчально-наукових досліджень, до яких належить зокрема написання курсових робіт.

Успішне володіння навичками дослідження та творчої роботи здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти допомагає їм порівняно легко включатися в професійну діяльність, переводити наукові знання в площину практичного використання.

Курсова робота за фахом зі спеціальності 081 «Право» виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення концептуальних знань, набутих здобувачами у процесі навчання, включаючи певні знання сучасних досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності та формування здатності пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів, розв'язувати складні непередбачувані задачі і проблеми у спеціалізованих сферах професійної діяльності або навчанні.

Курсова робота виявляє здатність здобувача до самостійного осмислення правової проблеми; формує початкові вміння вести науковий експеримент, чітко й логічно викладати свою думку; перевіряє рівень володіння сучасними методами навчання, здатність застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти, а також уміння демонструвати власне бачення шляхів розв'язання аналізованої проблеми. формулювати обґрунтовані правові висновки, оформляти результати.

Курсова робота виконується згідно з навчальним планом за спеціальністю та носить індивідуальний характер. Теми курсових робіт затверджуються на засіданні випускової кафедри.

Керівництво курсовими роботами здійснюється найбільш кваліфікованими викладачами – переважно із числа науково-педагогічного складу випускової кафедри.

Захист курсової роботи проводиться прилюдно перед комісією у складі двох-трьох викладачів кафедри, здебільшого за участю керівника курсової роботи. Результати захисту курсової роботи оцінюються за національною та європейською шкалами. Оцінка виставляється у відомість та залікову книжку здобувача. Здобувач, який без поважної причини, не подав курсову роботу у зазначений термін або не захистив її, вважається таким, що має академічну заборгованість. Курсові роботи зберігаються на кафедрі протягом одного року, потім списуються в установленому порядку.

Успішне проведення наукового дослідження та написання курсової роботи залежить від багатьох чинників, серед яких найважливішим є чітка уява про основні вимоги, що ставляться до них. Ці вимоги стосуються насамперед наукового рівня робіт, їх змісту, структури, форми викладу матеріалу, а також їх оформлення.

Ці навчально-методичні рекомендації покликані допомогти здобувачам насамперед в підготовці і оформленні курсової роботи, ознайомити їх із загальною процедурою захисту курсової роботи, критеріями оцінювання досягнутих результатів.

В їх основі є чинні державні стандарти і нормативні матеріали, які стосуються оформлення рукописів наукових робіт, Положення Університету Ушинського щодо організації освітнього процесу, організації контролю та оцінювання якості навчання здобувачів вищої освіти тощо, а також використано рекомендації з різних навчально-методичних та довідкових видань.

РОЗДІЛ 1. ВИМОГИ І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1. Загальні положення

Курсова робота за фахом – це кваліфікаційна письмова робота здобувача, яка передбачена навчальним планом спеціальності 081 «Право» як обов’язкова складова навчального процесу і є своєрідним підсумком процесу навчання на третьому курсі. Курсова робота має комплексний характер і пов’язана з використанням набутих здобувачем знань, умінь та навичок із фахових навчальних дисциплін з зазначеної спеціальності.

Згідно з навчальним планом спеціальності 081 «Право», здобувачі кафедри політичних наук і права Університету Ушинського виконують курсову роботу за фахом на третьому році навчання з таких дисциплін: «Конституційне право України», «Адміністративне право», «Цивільне право», «Господарське право», «Кримінальне право».

Підготовка курсової роботи дає можливість здобувачу: систематизувати здобуті теоретичні знання, перевіряти їх якість, науково і креативно мислити, розвивати пізнавальну активність, аналізувати та порівнювати різні підходи щодо розв’язання певної правової проблеми.

У процесі виконання курсової роботи здобувач не тільки закріплює, але і поглиблює отримані у процесі навчання знання, які формують його професійні навички та вміння, здатності вирішувати типові професійні завдання в сфері правничої діяльності.

Курсова робота містить елементи самостійного дослідження, конкретно обґрунтовані висновки і пропозиції щодо практичної реалізації результатів дослідження.

У курсовій роботі здобувач демонструє здатність користуватися спеціальною літературою, грамотно і аргументовано висловлювати власні думки, робити висновки.

Виконання і захист курсової роботи дозволяють визначити рівень теоретичної і практичної підготовки здобувача, його вміння самостійно працювати з науковою літературою, правильно аналізувати та узагальнювати навчальний матеріал.

Метою курсової роботи за фахом є закріплення й систематизація знань здобувачів в галузі права, розвиток у них навичок самостійної роботи, володіння загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень, інструментарієм правової науки, набуття вмінь та навичок аналізу та оцінки розвитку сучасних правових та суспільних явищ і процеси, підготовка здобувачів до написання наукових робіт.

Основними завданнями курсової роботи є:

- вироблення вмінь і навичок застосовувати набуті знання при розв’язанні конкретних завдань;
- формування розуміння існуючих у сфері права науково-практичних задач і проблем та набуття вміння їх розв’язувати;
- оволодіння методикою наукового дослідження при вирішенні проблемних питань, які досліджуються в курсовій роботі, узагальнення та логічний виклад матеріалу;
- розвиток вміння здобувача самостійно вивчати й узагальнювати наукові джерела, законодавчі та інші нормативно-правові акти, правильно їх застосовувати під час проходження виробничої практики за фахом;
- опанування навичками самостійного логічного мислення, творчої, дослідницької роботи та ін.

Мета й завдання дослідження в межах конкретної курсової роботи визначаються її темою, структурою, специфікою об’єкта, предмета та інформаційною базою дослідження.

Унаслідок написання та захисту курсової роботи за фахом здобувачі мають опанувати такі компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

- ЗК.1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК.3 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК.4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК.6 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК.7 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- СК.7 Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.
- СК.8 Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.
- СК.11 Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
- СК.12 Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.
- СК.13 Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.
- СК.16 Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Курсова робота виконується під керівництвом наукового керівника, завдання якого полягають у сприянні формуванню наукового мислення здобувача, актуалізації ним набутих знань, генеруванні самостійності, неординарності, думок, логіки мислення, умовиводів, творчих навичок тощо.

Обов'язками керівника є:

- консультування здобувачів з питань вибору теми роботи, розробки її плану, добору спеціальної літератури, підготовки окремих розділів;
- контроль за дотриманням здобувачем графіку підготовки курсової роботи;
- загальне керівництво курсовою роботою і відповідальність за наявність у роботі помилок системного характеру;
- рецензування курсової роботи з ґрунтовною характеристикою її якості відповідно до критеріїв оцінювання;
- підготовка здобувача до захисту курсової роботи;
- присутність на засіданні комісії при захисті курсових робіт, керівником яких він є.

1.2. Етапи виконання курсової роботи

Виконання здобувачем курсової роботи передбачає послідовну реалізацію таких етапів:

а) вибір теми дослідження;

б) огляд літератури за темою роботи: законодавчої, нормативно-правової, спеціальної (в тому числі тієї, що міститься в періодичних виданнях), підбір фактологічного та фактичного матеріалу;

в) складання плану;

г) написання та оформлення тексту курсової роботи;

д) подання роботи на рецензування;

е) доопрацювання роботи згідно із зауваженнями керівника, зазначеними у рецензії;

ж) захист курсової роботи.

Курсова робота повинна відповідати наступним **вимогам**:

– назва курсової роботи має бути, по можливості, короткою, відповідати обраній спеціальності (спеціалізації), з якої пишеться курсова та суті наукової проблеми (завдання), вказувати на мету дослідження;

– виконана українською мовою;

– бути цілеспрямованою, тобто присвяченою дослідженню однієї проблеми;

– логічно та послідовно структурованою за змістом;

– вирізнятися глибиною дослідження та повнотою висвітлення визначених питань;

– переконливістю аргументації викладених думок;

– точністю і стислістю формулювань, конкретністю викладу матеріалу;

– обґрунтованістю висновків і рекомендацій;

– грамотністю оформлення пошукового апарату роботи;

– вмінням працювати з науковими, законодавчими та іншими нормативно-правовими джерелами з досліджуваного питання, а також відповідати іншим вимогам, що пред'являються до оформлення рукописів.

а) вибір теми курсової роботи

Тема курсової роботи вибирається здобувачем відповідно до проблемно-практичної спрямованості власних науково-дослідницьких інтересів згідно з переліком тем, що періодично оновлюється і затверджується на засіданні кафедри, за погодженням з викладачем.

З огляду на індивідуальні здібності здобувачів і їх схильність до науково-дослідницької роботи, набутий практичний досвід, викладач має право вносити певні корективи в тематику і розподіл курсових робіт.

Здобувачам надається право вибору теми курсової роботи з наведеного переліку або можливість запропонувати власну тему, виходячи з обґрунтування необхідності її дослідження. Уточнення або зміна теми курсової роботи можливі лише в окремих випадках за наявності достатньо аргументованих причин з дозволу викладача.

Здобувачі повинні вибирати і закріплювати за собою теми в установленій термін (протягом двох перших тижнів від початку навчального семестру).

При виборі теми необхідно враховувати, що в межах однієї форми навчання, як правило, не допускається виконання курсової роботи за однією і тією самою темою двома чи більше здобувачами. Тому на кафедрі повинна зберігатися інформація для здобувачів про вільні теми курсових робіт.

Обравши тему, здобувач має чітко визначити мету курсової роботи, окреслити коло завдань, які мають бути вирішені для її досягнення, підібрати відповідну наукову літературу та нормативно-інструктивні матеріали з обраної тематики, фактологічний і фактичний інформаційний матеріал.

б) огляд літератури за темою роботи: законодавчої, нормативно-правової, спеціальної (в тому числі тієї, що міститься в періодичних виданнях), підбір фактологічного та фактичного матеріалу

Після вибору теми наступним етапом виконання курсової роботи є підбір літератури з обраної теми дослідження. Мінімальний перелік основних літературних джерел подається у даних вказівках, однак він відображає лише загальну уяву з того чи іншого напрямку дослідження, не розкриваючи усіх

його глибинних аспектів. У зв'язку з цим для якісного виконання роботи здобувачу необхідно здійснити самостійний підбір ряду додаткових літературних джерел, аналіз яких забезпечив би належний рівень проведення дослідження обраної теми. Курсова робота повинна бути виконана на основі використання найбільш новітньої літератури.

Перегляду мають підлягати всі види джерел, зміст яких пов'язаний з темою курсової роботи. До них належать матеріали, які опубліковані в різних вітчизняних і зарубіжних виданнях, з урахуванням періодичних, а також статистичні щорічники та довідники, закони, постанови Верховної Ради, Кабінету Міністрів України, укази Президента та інші нормативно-правові документи, фактичні статистичні показники та ін.

Результатом проведеної роботи має бути складання систематизованого списку бібліографії з обраної теми курсової роботи. Надалі цей список повинен постійно уточнюватися та доповнюватися.

Курсова робота, виконана тільки на базі підручників (навчальних посібників), без залучення додаткових джерел (нормативно-правових актів, монографій, наукових статей та ін.) визнається незадовільною.

в) складання плану

На початку підготовки курсової роботи здобувачу необхідно ознайомитися зі змістом наукових публікацій за обраною темою і скласти розгорнутий план із зазначенням основних розділів і підрозділів роботи.

План курсової роботи є відображенням її структури, під якою розуміється порядок компонування і взаємозв'язок окремих її частин.

Курсова робота, зазвичай, має простий план, який включає:

- вступ;
- основну частину (яка включає 2-3 розділи);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Питання плану визначають основний напрям курсової роботи, а тому повинні мати творчий характер, бути пов'язані внутрішньою логікою дослідження за темою. Формулювання назв розділів і підрозділів повинно відповідати таким вимогам: конкретність, стислість, відсутність двозначності, взаємопов'язаність. При складанні плану базові питання необхідно розмістити в такій послідовності, яка є найбільш логічною і прийнятною для даного дослідження схемою викладення матеріалу.

План курсової роботи здобувач складає самостійно і погоджує його з керівником. Під час написання курсової роботи план може коригуватися, залишаючи основне завдання роботи незмінним. Коригування обов'язково погоджується з науковим керівником.

2) написання та оформлення тексту курсової роботи

Після узгодження та затвердження керівником плану курсової роботи здобувач приступає до її написання.

Зібраний на попередньому етапі теоретичний і фактичний матеріал класифікується, систематизується та опрацьовується відповідно до послідовності пунктів плану курсової роботи. У разі необхідності підбирається додаткова інформація. На цьому ж етапі проводяться розрахунки, обґрунтовуються пропозиції, формулюються висновки, підбираються ілюстрації (схеми, графіки, таблиці) та здійснюється редагування.

При написанні тексту курсової роботи необхідно дотримуватися таких вимог викладення матеріалу: логічності, послідовності, довершеності, точності думок, грамотності (орфографії та стилістики), правил цитування і посилання на використані джерела.

Зміст кожного розділу має відповідати назві розділу та темі всієї роботи.

На цьому етапі уточнюється структура роботи, визначається місце розташування аналітичного та ілюстративного матеріалу.

Завершується цей етап оформленням курсової роботи згідно з вимогами, які наведено у наступній частині даних методичних рекомендацій.

Роботу спочатку слід виконати у чорновому варіанті, який необхідно погодити у наукового керівника. Завершення роботи над текстом здобувач проводить після врахування всіх зауважень наукового керівника.

Обговорення проблемних питань з викладачем-керівником курсової роботи здійснюється на індивідуальних або групових консультаціях викладача.

д) подання роботи на рецензування

Завершена курсова робота підписується здобувачем на останній сторінці списку використаної літератури із зазначенням дати завершення роботи та надається у встановлений строк на кафедру політичних наук і права для реєстрації з подальшим передаванням її керівнику, який здійснює рецензування та оцінювання якості виконання роботи, робить висновок щодо допуску її до захисту. Форма рецензії курсової роботи, критерії та порядок її оцінювання регламентуються даними методичними рекомендаціями.

Готуючись до захисту курсової роботи, здобувач має ознайомитись зі змістом рецензії, з'ясувати характер зроблених зауважень і підготувати на них відповіді.

е) доопрацювання роботи згідно із зауваженнями керівника, зазначеними у рецензії

Якщо курсова робота не відповідає визначеним даними методичними рекомендаціями вимогам, або виконана з серйозними недоліками, то вона повертається для повної або часткової доробки, відповідно до вказівок рецензента. Здобувач повинен забрати роботу з кафедри, у відведений термін внести відповідні корективи, зауважені науковим керівником у рецензії, та пройти повторну процедуру реєстрації на кафедрі своєї роботи.

До курсової роботи, направленої для повторної перевірки, обов'язково слід додати першу рецензію.

ж) захист курсової роботи

Після оформлення тексту роботи обов'язковою є процедура її безпосереднього захисту перед предметною комісією, яка детально буде розкрита в другому розділі даних методичних рекомендацій.

1.3. Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту роботи

Структура курсової роботи включає такі основні елементи:

- титульний аркуш (додаток В);
- зміст (додаток Г);
- перелік умовних скорочень (за необхідністю) (додаток Д);
- вступ;
- основна частина, яка складається з розділів, кожний з яких

завершується стислими висновками;

- висновки;
- список використаних джерел (додаток Е);
- додатки (за необхідністю).

Титульна сторінка курсової роботи оформлюється за встановленим зразком (див. додаток В) та є першою сторінкою курсової роботи, проте номер на ній не проставляється.

Зміст роботи подається на початку курсової роботи. Він повинен бути оформлений як розгорнутий план. Зміст містить назву та нумерацію усіх розділів і підрозділів (див. додаток Г).

Перелік умовних скорочень і термінів оформляється за потреби й друкується двома колонками у вигляді окремого списку, який розміщується перед вступом. Якщо спеціальні терміни, скорочення, символи тощо, повторюються у роботі менш, як три рази, перелік не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні (див. додаток Д).

У вступі обґрунтовується актуальність обраної теми, розкривається її практична значущість, подається огляд ступеня розробки даної проблеми без чіткої аргументації окремих позицій, підкреслюється необхідність вирішення конкретних питань теми. У цій частині визначається *мета роботи*, поставлені *завдання* (вони перераховуються відповідно до плану); *об'єкт і предмет дослідження*; зазначаються *методи, прийоми* дослідження; *теоретико-*

методологічні та інформаційні джерела, що були використані в процесі дослідження.

Мета роботи повинна бути сформульована лаконічно, але переконливо. Визначаючи об'єкт і предмет дослідження курсової роботи, необхідно враховувати, що об'єкт – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію й обране для вивчення, а предмет міститься в межах об'єкта і визначає тему курсової роботи.

Основна частина передбачає безпосередній виклад змісту теми курсової роботи, глибоке і всебічне висвітлення її основних положень. Вона містить:

- а) огляд літератури за темою;
- б) узагальнення теоретичної та аналітичної інформації;
- в) розробку основних напрямків (пропозицій) удосконалення діяльності об'єкту дослідження по обраній темі.

Основна частина роботи поділяється на 2-3 розділи. Перший, як правило, присвячується теоретико-методологічним аспектам досліджуваної проблеми, другий – аналізу стану об'єкту дослідження, третій – рекомендаціям та пропозиціям щодо вирішення досліджуваної проблеми.

У першому розділі переважно обґрунтовують вибір теми роботи, наводять методи дослідження і їх порівняльні оцінки, розробляють загальну методика дослідження, розкривають методи розрахунків, гіпотези, що розглядають. Рекомендується звернути увагу на дискусійні питання, не обмежуючись при цьому лише простим переказом існуючих в літературі точок зору, обов'язково потрібно викладати власну авторську позицію щодо їх вирішення. Узагальнення теоретичної та аналітичної інформації передбачає, що при реферативному запозиченні думок з опублікованих праць необхідно робити посилання на використані джерела інформації.

У другому аналітичному розділі здобувач, використовуючи фактичний матеріал, і зібрану інформацію, аналізує та розкриває зміст питань на прикладі конкретного правового та соціального явища чи процесу. Здобувач повинен давати оцінку фактичного стану досліджуваної проблеми. Зміст другого розділу

базується на узагальненні та аналізі зібраного фактологічного і фактичного матеріалу. На підставі аналізу, проведеного у другому розділі роботи, формуються подальші висновки та пропозиції.

У третьому розділі здобувач повинен сформулювати конкретні пропозиції, направлені на вирішення теоретичних і практичних проблем, виявлених у попередніх розділах курсової роботи.

Усі ці розділи повинні бути логічно пов'язані між собою. Виклад матеріалу підпорядковують одній провідній ідеї, чітко визначеній темою роботи.

Кожен розділ чи підрозділ повинен мати таку схему: короткий вступ, факти та їх опис, проведення дослідження на основі обраного наукового методологічного апарату, проведення підсумків. Обов'язковими наприкінці кожного розділу є проміжні висновки.

У висновках необхідно підвести підсумки досліджень, які проведені в курсовій роботі, акцентувати увагу на одержаних наукових та практичних результатах, пропозиціях, їх значущості для успішної реалізації питань і проблем, окреслених у курсовій роботі.

У висновках повинно відображатися розв'язання визначених завдань дослідження. Загалом, кількість висновків має відповідати кількості поставлених завдань.

Список використаних джерел містить перелік нормативно-правових актів і літературних джерел, що використовуються при підготовці курсової роботи. До переліку використаних джерел включаються, як правило, ті джерела, на які були зроблені посилання в роботі або ті джерела, які висвітлюють відповідну тему і знайомі авторів роботи. Складаючи список використаної літератури, необхідно враховувати обмеження щодо його обсягу – не менше 15 найменувань.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи (див. додаток Е).

Додатки складаються з допоміжних таблиць, розмір яких більший за одну сторінку, діаграм, схем, інструкцій, методик, звітної документації, допоміжних ілюстрацій, тощо і нумеруються в тій послідовності, в якій на них надаються посилання в тексті.

Орієнтований розподіл складових структури курсової роботи та їх обсяг здійснюється в такому порядку:

Таблиця 1

Приблизний розподіл складових структури курсової роботи

Основні елементи структури	Кількість сторінок	Обсяг
Титульний аркуш	1 стор.	Обсяг 25-30 сторінок
Зміст	1 стор.	
Умовні позначки (скорочення)	1 стор. (за необхідністю)	
Вступ	2-3 стор.	
Основна частина: 2-3 рівновеликих розділи, які можуть складатися з 2-4 підрозділів (але необов'язково). Кожен параграф завершується висновками (не виносяться до змісту)	до 20 стор.	
Висновки та пропозиції	2-3 стор.	
Список використаних джерел	15-25 джерел	Обсяг не обмежений
Додатки	не регламентуються	
Рецензія	1-2 стор.	Не брошурується вкінці курсової роботи

Загальні вимоги до мови курсової роботи

Матеріал повинен викладатися грамотно з використанням наукового стилю писемної мови. Виклад не повинен містити повторів та не бути перевантаженим цитатами. Не допускається просте переписування нормативно-правових актів, літературних джерел, забороняється їх цитування без посилань.

Найхарактернішою ознакою писемної наукової мови є формально-логічний спосіб викладу матеріалу. Це знаходить своє відображення в усій системі мовних засобів. Для наукового тексту характерними є смислова

завершеність, цілісність і зв'язність. Тут найважливішим засобом вираження логічних зв'язків є спеціальні функціонально-синтаксичні засоби зв'язку, що вказують на послідовність розвитку думки (*спочатку, насамперед, потім, поперше, по-друге, отже*), заперечення (*проте, тимчасом, але, тим не менше, аж ніяк*), причинно-наслідкові відношення (*таким чином, тому, завдяки цьому, відповідно до цього, внаслідок цього, крім того, до того ж*), перехід від однієї думки до іншої (*тепер звернімося до..., розглянемо, зупинимось на..., розглянувши..., перейдемо до..., необхідно зупинитися на..., необхідно розглянути...*), результат, висновок (*отже, як висновок, на закінчення зазначимо, все сказане дає змогу зробити висновок, підсумовуючи, слід сказати...*).

Особливістю мови наукової прози є також відсутність експресії. Звідси домінуюча форма оцінки – констатація ознак, притаманних слову, яке визначають. Тому тут більшість прикметників є частинами термінологічних виразів.

Обов'язковою вимогою об'єктивності викладу матеріалу є також вказівка на джерело повідомлення, автора висловленої думки чи якогось виразу. У тексті цю умову можна реалізувати за допомогою спеціальних вставних слів і словосполучень (*за повідомленням, за відомостями, на думку, за даними, на нашу думку* тощо).

В українській науці існує неписане правило замість «я» використовувати «ми» з огляду на те, що представлення суб'єкта авторства як формального колективу надає більшого об'єктивізму викладові. Вираження авторства через «ми» дає змогу відобразити власну думку як думку певної групи людей, наукової школи чи наукового напрямку. І це цілком зрозуміло, оскільки сучасну науку характеризують такі тенденції, як інтеграція, колективність творчості, комплексний підхід до вирішення проблем. Займенник «ми» та його похідні набагато краще передає й відтінює ці тенденції.

Правила оформлення курсової роботи

Текст курсової роботи виконується на стандартних аркушах формату А4

(210x297) і розміщується на одній стороні аркуша. Тип шрифту – Times New Roman Суг. Шрифт основного тексту – звичайний, розмір 14; абзац – 1,25; інтервал – 1,5; текст повинен бути відформатованим по ширині й без перенесень.

Кожна сторінка має однакові поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг курсової роботи, виконаної на комп'ютері, – 25-30 сторінок.

Сторінка тексту повинна містити 29-30 рядків.

Оформлена курсова робота повинна бути переплетеною. Друкарські помилки, описки й графічні неточності, які виявилися під час написання курсової роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбовуванням білою фарбою на тому ж місці. Допускається не більше двох виправлень на одній сторінці. Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» – друкують великими літерами симетрично до набору (по центру).

Крапку наприкінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. У кінці заголовка (назва підрозділів), надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. Відстань між заголовками (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 2-2,5 інтервалам.

Кожну структурну частину курсової роботи потрібно починати з нової сторінки, підрозділи в межах розділу не починають писати з нового аркуша.

Номери сторінок проставляються у правому верхньому кутку (без крапки). Нумерація сторінок починається з титульного листа, на якому цифра «1» не ставиться. Рисунки, таблиці (які розміщені в тексті роботи), список використаних джерел, додатки також включаються до наскрізної нумерації.

Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки і мати тематичний заголовок, надрукований угорі з першої великої літери симетрично відносно

тексту сторінки (без крапки). Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток ____». Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ї. Наприклад: Додаток А, Додаток Б і т. д.

Використовувані в роботі лапки повинні бути одного стилю: “” або «», або """, або „”. Аналогічною є вимога і до стилю апострофів: ’ або ‘ або ’ – однаково по всьому тексту.

Зазначаючи в тексті роботи прізвища та ініціали дослідників, необхідно дотримуватись одного стилю: Грицай М. С., Федченко П. М. або М. С. Грицай, П. М. Федченко, або М. Грицай, П. Федченко. При цьому при наведенні переліку авторів слід подавати його за алфавітом. Між прізвищем та ініціалами (слідкуючи, щоб вони лишились в одному рядку) необхідно використовувати нерозривний пробіл (стандартне сполучення клавіш «Shift – Ctrl – Пробіл»).

Оформлення ілюстрацій, таблиць, цитат

Ілюстрації (малюнки, графіки, схеми, діаграми) подаються безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або у додатках.

Ілюстрації позначаються словом «Рис.» і нумеруються послідовно в межах розділу (за винятком ілюстрацій, поданих у додатках). Номер ілюстрації складається із номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Рис. 1.2» (другий рисунок першого розділу). Назву рисунка друкують з великої літери та розміщують під ним посередині рядка.

Якщо ілюстрація виноситься у додаток, її номер складається з літери додатка і порядкового номера, між якими ставиться крапка, наприклад: «Рис. А.1.» (перший рисунок додатка А).

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого

розділу).

Якщо таблицю винесено у додаток, її номер має складатися із літери додатка і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка. Наприклад: «Таблиця А.1» (перша таблиця додатка А).

Кожна таблиця має назву, котру розміщують над нею і друкують з абзацного відступу.

Цитата в тексті подається в лапках, а потім у квадратних дужках міститься порядковий номер джерела у списку використаних джерел та номери сторінок, з яких береться інформація, наприклад: «право вибору способу захисту порушеного права належить особі, право якої порушено, в межах специфіки правовідносин, у сфері яких було вчинено правопорушення» [7, с. 108].

Покликання в тексті курсової роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками у працях [5-7] або [5; 7].

Покликання на додатки подаються у порядку появи їх у тексті.

Бібліографічний опис списку використаних джерел необхідно оформляти з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

1.4. Дотримання вимог академічної доброчесності

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- *академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження, та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства;
- *самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів, як нових наукових результатів;

- *фабрикація* – вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- *фальсифікація* – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- *списування* – використання письмових робіт із зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- *обман* – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- *хабарництво* – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

Відповідальність за порушення академічної доброчесності

Ч. 6 ст. 42 Закону України «Про освіту» визначає основні види відповідальності здобувачів за порушення академічної доброчесності, якими є:

- повторне проходження оцінювання (повторний захист курсової роботи);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми (підготовка нової курсової роботи);
- позбавлення академічної стипендії;
- відрахування із закладу освіти та ін.

Процедура виявлення фактів академічної недоброчесності та порядок ухвалення рішення про академічну відповідальність здобувача вищої освіти регулюється Положенням «Про порядок виявлення та встановлення фактів недоброчесності у Державному закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» від 31.10.2019 року.

РОЗДІЛ 2. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Підготовка до захисту курсової роботи

Курсова робота подається до захисту у термін, визначений кафедрою. Графік захисту курсових робіт затверджується рішенням кафедри, на якій виконується робота і погоджується з деканатом.

Підготовлена і правильно оформлена курсова робота заздалегідь (не пізніше, ніж за 2 тижні до терміну захисту, встановленого відповідним графіком) подається науковому керівникові. Керівник рецензує роботу та відповідно до критеріїв оцінювання курсової роботи виставляє попередню оцінку.

Курсові роботи, які за висновком наукового керівника заслуговують на позитивну оцінку, рекомендують до захисту. Роботи, які за попередньою оцінкою наукового керівника не мають підстав для позитивної оцінки, до захисту не допускають і передають здобувачу для подальшого доопрацювання. Здобувач повинен усунути виявлені недоліки у встановлений термін, після чого робота остаточно оцінюється.

Курсова робота не допускається до захисту, якщо:

- подана на кафедру після закінчення встановленого терміну;
- написана на тему, яка не затверджена на засіданні кафедри;
- не носить самостійного характеру, списана з літературних джерел без посилань;
- основні питання курсової роботи не розкрито або викладено епізодично (фрагментарно);
- в тексті багато помилок граматичного, стилістичного та змістовного характеру.

Здобувачі, які не подали курсову роботу на кафедру не допускаються до її захисту.

2.2. Захист курсової роботи

Для захисту курсових робіт створюється екзаменаційна комісія зі складу досвідчених працівників науково-педагогічного складу кафедри.

Безпосередньо у день захисту **кафедрою** надаються:

- повний текст курсової роботи;
- ілюстративний матеріал до курсової роботи (якщо його передбачено специфікою наряду підготовки);
- матеріали, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність виконаної роботи: друковані статті, методичні розробки тощо (якщо вони є);
- рецензія керівника.

Здобувач, представляючи свою роботу на захисті, повинен у стислому вигляді:

- обґрунтувати актуальність теми та схарактеризувати структуру роботи;
- висвітлити постановку проблеми за темою дослідження;
- стисло викласти найбільш важливі положення та основний зміст роботи;
- описати методику й результати дослідження;
- окреслити можливості практичного використання результатів роботи, звернути увагу на висновки та рекомендації;
- визначити перспективи подальших досліджень з обраної тематики.

За бажанням здобувач може підготувати презентацію своєї роботи за допомогою мультимедіа. Рекомендовано 5-6 слайдів.

На виступ здобувача перед комісією відводиться до 5-7 хвилин. Текст виступу здобувача на захисті курсової роботи має бути погоджено з науковим керівником. Здобувач виголошує доповідь державною мовою. Бажано підготувати презентацію. Основна мета презентації – підвищення сприйняття результатів захисту членами комісії та присутніми.

Виступ та відповіді на запитання, зауваження й побажання, указані в рецензії на роботу загалом, повинні показати найвищий рівень теоретичної

підготовки здобувача, його всебічну ерудицію та вміння доступно викласти основні результати проведеного дослідження.

Голова та члени комісії, а також інші особи, присутні на захисті, можуть звертатися до здобувача із запитаннями, **на які він зобов'язаний надати стислі, чіткі та кваліфіковані відповіді, що стосуються лише змісту роботи. На запитання слід відповідати відразу після їх постановки.**

Захист однієї курсової роботи триває не більше 20 хвилин.

За результатами захисту курсової роботи комісія на своєму закритому засіданні ухвалює рішення щодо оцінки кожної курсової роботи індивідуально.

Повторний захист курсової роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Рішення комісії оголошується прилюдно в день захисту курсових робіт. Воно може бути оскарженим у разі заяви здобувача на апеляцію безпосередньо після оголошення оцінки. Оцінка, визначена комісією, відображається у відомості та залікових книжках.

У разі якщо за результатами захисту здобувач отримує підсумкову оцінку «незадовільно», йому повертається робота на виправлення визначених недоліків. Ліквідація академічної заборгованості здійснюється шляхом повторного захисту у термін, визначений у графіку перескладань. Повторний захист курсової роботи не допускається більше двох разів.

2.3. Оцінювання курсової роботи

Курсові роботи є окремими кредитними модулями, що оцінюються за 100-бальною шкалою відповідно до критеріїв, розроблених і затверджених кафедрою, яка забезпечує їх виконання.

Згідно з Положення про організацію контролю та оцінювання якості навчання здобувачів Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», затвердженого ректором університету від 31.12.2014 р., оцінювання здійснюється за наступними критеріями:

Таблиця 2

Критерії оцінювання курсових робіт

Показник успішності здобувача (бали)	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання
90-100	A	Відмінно	Оцінка «відмінно» ставиться за умови повного виконання всіх вимог щодо написання і оформлення роботи, повних і вичерпних відповідей здобувача на запитання і зауваження, демонстрації високого рівня теоретичної, наукової і практичної підготовки автора роботи.
Оцінка «добре» виставляється за наявності несуттєвих помилок в оформленні роботи, у виступі і відповідях здобувача:			
82-89	B	Добре	Робота виконана самостійно. Простежується творчий підхід до її виконання. Спостерігаються незначні помилки у визначенні об'єкту, предмету, мети та завдань дослідження. Зміст роботи відповідає її плану. Основні аспекти проблеми висвітлено повно, логічно та послідовно. При викладенні матеріалу інколи спостерігається порушення логіки. Теоретична частина відповідає емпіричній. Висновки представлені повно. Оформлення роботи відповідає вимогам. Захист показав обізнаність здобувача в предметі дослідження. Здобувач вільно відповідає на додаткові запитання.
74-81	C	Добре	Робота виконана самостійно. Спостерігаються незначні помилки у визначенні об'єкту, предмету, мети та завдань дослідження. Зміст роботи відповідає її плану. Основні аспекти проблеми висвітлено відносно повно, хоча інколи простежується порушення логіки. Теоретична частина відповідає емпіричній. Висновки представлені повно. Оформлення роботи відповідає вимогам, хоча у структурі не завжди витримана пропорційність частин. Захист загалом засвідчив обізнаність здобувача в предметі дослідження. В основному відповідає на додаткові запитання.
Оцінка «задовільно» ставиться при суттєвих недоліках у теоретичній і практичній частинах роботи, за відсутності прикладів і достатньої			

аргументованості у відповідях автора:			
64-73	D	Задовільно	Робота загалом відповідає вимогам, але виконана репродуктивно. Творчий підхід до виконання роботи не простежується. Спостерігаються помилки у визначенні об'єкту, предмету, мети та завдань дослідження. Зміст роботи хоча і відповідає її плану, однак є поверховим та недостатньо структурованим. Основні аспекти проблеми висвітленні поверхово. Емпірична частина частково відповідає теоретичній. В оформленні роботи є деякі недоліки. Захист засвідчив не повну обізнаність здобувача в предметі дослідження. На додаткові запитання відповідає невпевнено, поверхово.
60-63	E	Задовільно	Робота загалом відповідає вимогам, але виконана недосконало, репродуктивно. Творчий підхід до виконання роботи не простежується. Допускаються помилки при визначенні актуальності, об'єкту, предмету, мети та завдань дослідження. Зміст роботи є поверховим та недостатньо структурованим. Емпірична частина ілюструє лише деякі положення теоретичної. Висновки представлені неповно. У оформленні роботи є багато суттєвих недоліків. Захист засвідчив не повну обізнаність здобувача в предметі дослідження. На додаткові запитання відповідає невпевнено, поверхово, деякі з них залишає без відповіді.
Оцінка «незадовільно» ставиться у тому разі, коли робота за багатьма параметрами не відповідає вимогам щодо її рівня виконання чи оформлення, а її автор не володіє фактичним матеріалом і має низький рівень теоретичної підготовки:			
35-59	FX	Незадовільно	Робота виконана фрагментарно. Спостерігаються суттєві помилки при визначенні актуальності, об'єкту, предмету, мети та завдань дослідження або їх може не бути. Тема не розкрита. Емпірична частина відсутня. Висновки представлені неповно або відсутні. У оформленні роботи є багато суттєвих недоліків. Захист засвідчив необізнаність здобувача в предметі дослідження, неспроможність здобувача відтворити зміст роботи. На додаткові

			запитання не відповідає. Необхідно доопрацювати роботу, але повторний захист можливий.
1-34	F	Незадовільно	Робота не відповідає вимогам, захист показав відсутність необхідної підготовки здобувача та повну необізнаність здобувача в предметі дослідження. Або курсова робота не виконана. Тому повторний захист неможливий, здобувач повинен отримати нову тему.

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в чотирьохбальну та шкалу за системою ECTS здійснюється в такому порядку:

Таблиця 3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Рейтингова оцінка з курсової роботи	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рейтингова оцінка за курсову роботу враховує зокрема такі показники:

- актуальність;
- об'єктивне висвітлення стану питання з творчим використанням сучасних джерел інформації;
- практичне значення результатів;
- наявність посилань на джерела інформації;
- відсутність дублювання, описового матеріалу, стереотипних рішень, що не впливають на суть та висвітлення отриманих результатів;

- загальна та професійна грамотність, лаконізм і логічна послідовність викладу матеріалу;
- результати апробації, наявність публікацій з теми;
- якість оформлення;
- самостійність виконання;
- ступінь володіння здобувачем матеріалом дослідження.

Таблиця 4

Примірні критерії оцінювання виконання курсових робіт

№	Критерії оцінювання	Максимальна
1	Аналіз роботи	80
1.1	Чітка постановка задачі дослідження (актуальність, предмет, об'єкт, ідея, гіпотеза, мета, завдання, методи, наукова новизна, практична цінність, апробація тощо)	15
1.2	Повнота, чіткість, логічна послідовність викладу результатів дослідження самостійності і творчий підхід при висвітленні проблеми, посилання на літературні джерела тощо	30-40
1.3	Ілюстрований супровід теоретичних викладок (приклади, малюнки, схеми тощо)	5-10
1.4	Аргументованість отриманих результатів роботи	5-10
1.5	Виконання вимог нормативних документів	5
1.6	Якість оформлення роботи	5
1.7	Дотримання графіку виконання роботи	5
2	Презентація результатів роботи	20
2.1	Ступінь володіння матеріалом	15
2.1	Уміння відстоювати свою думку	5
	Усього:	100

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

Дисципліна «Конституційне право України»

1. Основні соціальні механізми захисту громадянських та політичних прав людини в Україні.
2. Основні соціальні механізми захисту економічних, соціальних та культурних прав в Україні.
3. Особливості імплементації європейських стандартів прав і свобод людини в українські реалії.
4. Конституційно-правові засади впливу громадськості на прийняття нормативно-правових актів в Україні.
5. Парламентський контроль та його основні форми.
6. Використання практики Європейського суду з прав людини в конституційному судочинстві України.
7. Прецедент як джерело конституційного права в Україні та зарубіжних країнах.
8. Реформування органів прокуратури в Україні.
9. Інститут конституційної скарги як особливий захист прав громадян.
10. Реформування в сфері судоустрою України.
11. Статус адвоката в Україні.

Дисципліна «Адміністративне право»

1. Адміністративна відповідальність неповнолітніх.
2. Адміністративна відповідальність юридичних осіб.
3. Юридичний склад адміністративного правопорушення.
4. Поняття та ознаки адміністративних послуг. Розмежування різних видів послуг.
5. Державна політика у сфері надання адміністративних послуг.
6. Адміністративно-правове регулювання будівельною галуззю (транспортною, спортивною, фінансовою, освітньою, соціально-культурною

тощо – за вибором здобувача).

7. Адміністративна відповідальність за правопорушення в інформаційній (телекомунікаційній, транспортній, освітній тощо – за вибором здобувача) сфері.
8. Історія становлення (генезис) адміністративної відповідальності.
9. Адміністративно-деліктне провадження.
10. Сучасний стан та основні напрямки реформування системи адміністративного судочинства в Україні.

Дисципліна «Цивільне право»

1. Інститут набувальної давності у цивільному законодавстві України.
2. Правовий механізм набуття права власності на об'єкт самочинного будівництва.
3. Особливості оформлення права на спадщину у разі спадкування за законом та за заповітом.
4. Речові права на чуже майно.
5. Інститут опіки та піклування у цивільному законодавстві: характеристика, підстави встановлення та припинення.
6. Недійсність та нікчемність правочину: підстави та порядок встановлення.
7. Кредитний договір: порядок укладення, істотні умови, підстави розірвання та припинення.
8. Відшкодування шкоди завданої джерелом підвищеної небезпеки.
9. Цивільно-правові правочини щодо забезпечення виконання зобов'язань.
10. Інститут представництва у цивільному законодавстві України.

Дисципліна «Господарське право»

1. Особливості укладання, виконання, припинення (розірвання) господарсько-правових договорів.
2. Комерційна медіація (бізнес-медіація) як форма урегулювання господарсько-правових спорів.

3. Особливості банкрутства юридичних осіб за законодавством України.
4. Особливості банкрутства фізичних осіб за законодавством України.
5. Процедура ліцензування видів господарської діяльності за законодавством України.
6. Правові режими майна суб'єктів господарювання.
7. Особливості провадження банківської діяльності за законодавством України.
8. Правове становище товариства з обмеженою відповідальністю і товариства з додатковою відповідальністю.
9. Господарсько-правова відповідальність: поняття, ознаки, принципи.
- 10.Адміністративно-господарські санкції: поняття, види, застосування.

Дисципліна «Кримінальне право»

1. Теоретичні проблеми кваліфікації покарань та інші кримінально-правових заходів.
2. Причини злочинності в Україні та шляхи їх усунення.
3. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.
4. Проблеми кваліфікації окремих видів злочинів.
5. Поняття і види обставин, що виключають злочинність діяння.
6. Втілення принципу гуманізму в кримінальному праві України.
7. Кваліфікація готування та замаху на злочин та призначення покарання за їх скоєння.
8. Юридичні факти в кримінальному праві.
9. Умови правомірності необхідної оборони та затримання особи, яка вчинила злочин.
- 10.Альтернативні підходи до розв'язання кримінально-правових конфліктів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Дисципліна «Конституційне право України»

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/print1452694845618617> (дата звернення 22.10.2019 р.).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004/ed19900101 (дата звернення 22.10.2019 р.).
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.01.2017 р., № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17> (дата звернення 22.10.2019 р.).
4. Про комітети Верховної Ради України : Закон України від 11.01.2019 р., № 116/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0> (дата звернення 22.10.2019 р.).
5. Про Конституційний Суд України : Закон України від 05.08.2018 р. № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19> (дата звернення 22.10.2019 р.).
6. Про прокуратуру : Закон України від 28.11.2019 р., № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18> (дата звернення 22.10.2019 р.).
7. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 28.11.2019 р. № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/1402-19> (дата звернення 22.10.2019 р.).
8. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 02.12.2012 р. № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15> (дата звернення 22.10.2019 р.).
9. Про право на доступ до інформації як елемент правового статусу особи : Роз'яснення Міністерства Юстиції України від 03.05.2012 р., № 0012323-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0012323-12?lang=en> (дата звернення 22.10.2019 р.).

10. Регламент Європейського суду з прав людини : від 01.11.2003 р., № 980_067. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_067 (дата звернення 22.10.2019 р.).

11. Колодій А. М., Олійник А. Ю Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: підруч. для студ. ВНЗ та працівників місцевого самоврядування. Київ : «Правова єдність», всеукраїнська асоціація видавців, 2008. 350 с.

12. Конституційне право: навч. посіб. / О. С. Бакумов, Л. Д. Варунц, Т. І. Гудзь та ін. ; за заг. ред. М. І. Марчука. Харків : ХНУВС, 2017. 408 с.

13. Конституція України: Науково-практичний коментар / за заг. ред. К. І. Чижмарь, О. В. Лавринович. Київ : Вид. дім «Професіонал», 2018. 290 с.

14. Молдован В. В., І. Чулінда Л. І. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2012. 206 с.

15. Парламентське право України: навч. посіб. / за ред. О. Н. Ярмиша. Харків : ХНУВС, 2007. 498 с.

16. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України : підручник. 5-те вид. перероб. і доп. Київ : «Ліра К», 2014. 560 с.

17. Совгиря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 556 с.

18. Федоренко В. Л. Конституційне право України : підручник. Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. 616 с.

Дисципліна «Адміністративне право»

1. Адміністративна відповідальність в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. А. Т. Комзюка. Харків : Вид-во Харківськ. ун-ту внутр. справ, 1998. 78 с.

2. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / за заг. ред. О. М. Пасенюка. Київ : Істина, 2007. 435 с.

3. Адміністративне право : підручник / за заг. ред. Ю. П. Битяка. Харків : Право, 2013. 656с.

4. Адміністративне процесуальне право: навч. посіб. / за заг. ред. Т. П. Мінки. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2012. 278 с.
5. Алфьоров С. М., Ващенко С. В., Долгополова М. М., Купін А. П., Адміністративне право. Загальна частина : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 216 с.
6. Афанасьєва К. К. Адміністративні послуги : навч. посіб. / МВС України. Львів : ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2010. 176 с.
7. Баб'як А. В. Процесуальні строки в адміністративному процесі: процедурні та юрисдикційні провадження. Львів: ВАТ «Львівська книжкова фабрика «Атлас», 2006. 192 с.
8. Коломоєць Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 576 с.
9. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права / за заг. ред. Р. О. Куйбіди, В. І. Шишкіна. Київ : Старий світ, 2006. 576 с.
10. Соломаха А. Г. Ретроспектива та перспективи поліцейського права в Україні. URL: <http://applaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/1-11-2015/item/434-retrospektyva-ta-perspektyvy-politseyskoho-prava-v-ukrayini-solomakha-a-h> (дата звернення 26.10.2019 р.).
11. Софінська І. Людиноцентризм в інституті громадянства (за матеріалами практики Європейського суду з прав людини). *Право України*. 2017. №5. С. 124–130.
12. Співак М. Адміністративно-деліктне право. Адміністративний процес. Адміністративне судочинство. Київ, 2013. 272 с.
13. Стеценко С. Г. Механізм адміністративно-правового регулювання: сучасні проблемні питання. URL: <http://www.apdp.in.ua/v35/07.pdf> (дата звернення 26.11.2019 р.).
14. Школик А. М. Порівняльне адміністративне право : навч. посіб. для юрид. факульт. та факульт. міжнарод. відн. Львів : ЗУКЦ, 2007. 308 с.

Дисципліна «Цивільне право»

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р., № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/435-15> (дата звернення 27.10.2019 р.).
2. Актуальні питання прикладної цивілістики: сімейне, трудове, земельне та житлове право : наук.-практ. посіб. / О. В. Гетьманцев, О. В. Кіріяк, М. Б Мельник та ін. Київ : Правова єдність, 2015. 448 с.
3. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Загальна частина: Академічний курс : підручник. 3-тє вид., допов. Київ : «ВД» Дакор», 2013. 672 с.
4. Сучасні проблеми цивільного права та процесу : навч. посіб. / С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін. ; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. Харків : Право, 2017. 808 с.
5. Харитонов Є. О. Цивільне право України : підручник. 3-є вид., перероб. і допов. Київ : Істина, 2013. 806 с.
6. Цивільне право України : Загальна частина : підручник / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика. 5-те вид., стер. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 976 с.
7. Цивільне право України : підручник / за ред. Р. Б. Шишки. 2-є вид., перероб. і доп. У 2 частинах. Ч. 1. Загальна. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 736 с.
8. Цивільне право України. Договірні та недоговірні зобов'язання : підручник / С. С. Бичкова, І. А. Бірюков, В. І. Бобрикта ін. ; за заг. ред. С. С. Бичкової. 3-тє вид., змін. та допов. Київ : Алерта, 2014. 496 с.
9. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / Т. В. Боднар, С. М. Бервено, І. А. Безклубий та ін. ; за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, Р. А. Майданика. 4-те вид., стер. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 1176 с.
10. Цивільне право України: Загальна частина : підручник / І. А. Бірюков, Ю. О. Заїка, С. С. Бичкова та ін. ; за заг. ред. І. А. Бірюкова, Ю. О. Заїки. Київ : Алерта, 2014. 510 с.
11. Цивільне право : підручник: у 2 т. / В. І. Борисова, Л. М. Баранова, М. В. Домашенко та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої,

В. Л. Яроцького. 2-ге вид., переробл. та допов. Харків : Право, 2014. Т.1. 656 с.; Т. 2. 816 с.

12. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. В. І. Бобрика. Київ : «Центр учбової літератури», 2016. 784 с.

13. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнєцової, В. В. Луця ; наук. ред. М. М. Хоменко. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : Юрінком Інтер, 2019. Т. 1 / Н. С. Кузнєцова та ін. 2019. 747 с.; Т. 2 / О. О. Кот та ін. 2019. 1046 с.

14. Цивільний кодекс України. Науково-практичний коментар. Станом на 15 листопада 2013 р. / В. В. Забарський, В. В. Богатир, М. Г. Очкольда та ін. ; за заг. ред. В. В. Богатиря. Київ : «Центр учбової літератури», 2013. Ч. I. 512 с.; Ч. II. 640 с.

Дисципліна «Господарське право»

1. Господарський кодекс України : Закон України від 11.12.2019 р., № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення: 25.09.2019).

2. Актуальні проблеми господарського права: підручник. Особлива частина. / за ред. В. С. Щербини, В. В. Рєзнікова. Київ : Ліра-К, 2018. 672 с.

3. Віхров О. П. Правове регулювання господарських відносин в окремих сферах і галузях економіки: навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2017. 448 с.

4. Господарське право України : навч. посіб. : у 2 ч. / О. П. Гетманець, Ю. М. Жорнокруй, О. М. Шуміло та ін. ; за заг. ред. О. П. Гетманець, Ю. М. Жорнокруя, О. М. Шуміла. Київ : Хай-Тек Прес, 2013. Ч. 1. 368 с.; Ч. 2. 400с.

5. Господарське право України : підручник : у 2 ч. Ч. 1 / О. Б. Андрєєва, Ю. М. Жорнокуй, О. П. Гетманець та ін. 2-ге вид., зі змін. та випр. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 324 с.

6. Господарське право : підручник / Ю. Є. Атаманова, Р. П. Бойчук, С. В. Глібко ін. ; за заг. ред. Д. В. Задихайла, В. М. Пашкова. Харків : Право, 2012. 696 с.

7. Господарське право : підручник / Д. В. Задихайло, В. М. Пашков, Р. П. Бойчук та ін. ; за заг. ред. Д. В. Задихайла, В. М. Пашкова. Харків : Право, 2012. 696с.
8. Господарський кодекс України. Науково-практичний коментар / за заг. ред. С. М. Грудницької. Київ : «Центр учбової літератури», 2017. 496 с.
9. Господарський кодекс України. Науково-практичний коментар / Л. Ф. Винокурова, О. С. Горяєва та ін. ; за заг. ред. В. С. Щербини, Н. Б. Пацурії. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 816 с.
10. Світличний О. П. Господарський процес : підручник. 2-ге вид, перероб. і доп. Київ : НУБіП України, 2018. 342 с.
11. Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник / за заг. ред. Г. В. Смолина. Львів : ЛьвДУВС, 2017. 484 с.
12. Смолин Г. В. Господарське право України. Особлива частина: Підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2014. 592 с.
13. Чайковська В. В. Господарське право : підручник. Одеса : Фенікс, 2018. 366 с.
14. Щербина В. С. Господарське право : підручник. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : Юрінком Інтер, 2013. 640 с.

Дисципліна «Кримінальне право»

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/> (дата звернення 22.10.2019 р.).
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 28.11.2019 р., № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення 22.08.2019).
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності :Закон України від 07.11.2015 р., № 4025-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4025-17/sp:max20> (дата звернення:

25.09.2019).

4. Про внесення змін до Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів України щодо гуманізації кримінальної відповідальності : Закон України від 19.11.2012 р., № 270-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/270-17/ed20180802> (дата звернення: 25.09.2019).

5. Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей Закон України від 09.02.2017 р., № 20/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 25.09.2019).

6. Про практику застосування судами України законодавства у справах про злочини неповнолітніх : Закон України від 16.04.2004 р., № va005700-04. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va005700-04> (дата звернення: 25.09.2019).

7. Кримінальне право України (у питаннях та відповідях) : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Литвинова; Литвинов О. М., Житний О. О., Клемпарський М. М. та ін. Харків : МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2016. 328 с.

8. Кримінальне право України. (Загальна частина) : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, А. М. Бабенко, Ю. А. Вапсва, В. К. Грищук та ін. Харків : Вид-во ХНУВС, 2011. 378 с.

9. Кримінальне право України. (Особлива частина) : підручник / за заг. ред. О. М. Литвинова; наук. ред. серії О. М. Бандурка; А. В. Байлов, О. А. Васильєв, О. О. Житний, та ін. Харків : Вид-во ХНУВС, 2011. 572 с.

10. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : Т. 1 : Загальна частина / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгінта ін. 5-те вид., допов. Харків : Право, 2013. 376 с.

11. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : Т. 2 : Особлива частина / за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна; Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгінта ін. 5-те вид., допов. Харків : Право, 2013. 1040 с.

12. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар / за ред.

М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. 11-те вид., переробл. та допов. Київ : ВД «Дакор», 2019. 1384 с.

13. Беніцький А. С., Гуславський В. С., Дудоров О. О., Розовський Б. Г. Кримінальне право. Загальна частина : підручник. Київ : Істина, 2011. 1112 с.

14. Брич Л. П. Теорія розмежування складів злочинів : монографія. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2013. 712 с.

15. Карпушева І. Ю. Суспільно небезпечна дія у кримінальному праві України : монографія. Харків : НікаНова, 2012. 226 с.

16. Українське кримінальне право. Загальна частина : підручник / за ред. В. О. Навроцького. Київ : Юрінком Інтер, 2013. 712 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті (до всіх дисциплін)

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://portal.rada.gov.ua/>

2. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua/>

3. Офіційний сайт Конституційного Суду України. URL: <http://www.ccu.gov.ua/>

4. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>

5. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України. URL: <http://www.ombudsman.kiev.ua/>

6. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua/>

7. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України. URL: <http://www.minjust.gov.ua>

8. Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України. URL: <http://www.rainbow.-gov.ua/>

9. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>

10. Постанови Верховного Суду України у справах кримінальної юрисдикції. URL: http://sc.gov.ua/ua/postanovi_verhovnogo_sudu_ukrajini_u_spravah_kriminalnoji_jurisdikciji.html

11. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

Додаток Б

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Факультет соціально-гуманітарний
Кафедра політичних наук і права
Ступінь вищої освіти «бакалавр»
Спеціальність 081 «Право»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри політичних наук і права
_____/С. М. Наумкіна/
Протокол № ____ від «__» ____ 20__ р.

ГРАФІК ПІДГОТОВКИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

за фахом
здобувача _____ групи

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)
на тему: _____

№ з/п	Вид роботи	Термін виконання	Відмітка про виконання
1.	Опрацювання джерел та літератури, добір матеріалу, проведення необхідних досліджень		
2.	Вступ		
3.	Підготовка першого розділу		
4.	Підготовка другого розділу		
5.	Висновки		
6.	Підготовка чернетки роботи для першого читання науковим керівником		
7.	Розгляд науковим керівником		
8.	Врахування рекомендацій наукового керівника, подання матеріалів роботи до другого читання		
9.	Розгляд науковим керівником		
10.	Усунення зауважень наукового керівника		
11.	Подання роботи на кафедру для реєстрації та рецензування науковим керівником		
12.	Написання рецензії науковим керівником		
13.	Подання роботи завідувачу кафедри для отримання дозволу на захист		
14.	Розроблення презентації та захист курсової роботи		

Здобувач

Керівник курсової роботи

(підпис)

(підпис)

Сидоренко П. І.
(прізвище та ініціали)

Іванова І. І.
(прізвище та ініціали)

Додаток В

Приклад титульної сторінки курсової роботи

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

**Соціально-гуманітарний факультет
Кафедра політичних наук і права**

КУРСОВА РОБОТА
за фахом
на тему: **«РЕЧОВІ ПРАВА НА ЧУЖЕ МАЙНО»**

Здобувача (ки) 3 курсу _____ групи
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»

(прізвище та ініціали)

Керівник: доцент кафедри
політичних наук і права,
к. юрид. н., доц. Іванова І. І.

Національна шкала _____
Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії: _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

Одеса – 20__ року

Додаток Г

Приклад оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ <i>(за необхідності)</i>	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. Назва розділу	6
1.1. Назва підрозділу	6
1.2. Назва підрозділу	8
1.3. Назва підрозділу	10
Висновки з першого розділу	12
РОЗДІЛ II. Назва розділу	13
2.1. Назва підрозділу	13
2.2. Назва підрозділу	15
2.3. Назва підрозділу	17
Висновки з другого розділу	19
РОЗДІЛ III. Назва розділу	20
3.1. Назва підрозділу	20
3.2. Назва підрозділу	23
Висновки з третього розділу	25
ВИСНОВКИ	26
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	29
ДОДАТКИ	31

Додаток Д

Приклад оформлення переліку умовних скорочень

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ВРУ	Верховна Рада України
ЦКУ	Цивільний кодекс України
ГКУ	Господарський кодекс України
ККУ	Кримінальний кодекс України
КУпАП	Кодекс України про адміністративні правопорушення
ВСУ	Верховний Суд України
КСУ	Конституційний Суд України

Додаток Е

Приклади оформлення списку використаних джерел відповідно до Національного стандарту України ДСТУ8302:2015

<i>Характеристика джерела</i>	<i>Приклад оформлення</i>
Книги: Один автор	1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с. 3. Бондаренко В. Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.) : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 600 с. 4. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с. 5. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с. 6. Горбунова А. В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія : монографія. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 240 с. 7. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с. 8. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с.
Два автори	1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с. 2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с. 3. Білобровко Т. І., Кожуховська Л. П. Філософія науки й управління освітою : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с. 4. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с. 5. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с.

	2. Городовенко В. В., Макаренков О. Л., Сантос М. М. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 206 с. 3. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 4. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Операційне числення : навч. посіб. / С. М. Гребенюк та ін. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 88 с. 4. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с. 5. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу

	України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 6. Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с. 7. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. 8. Адміністративно-правова освіта у персоналіях : довід. / за заг. ред.: Т. О. Коломєць, В. К. Колпакова. Київ : Ін Юре, 2015. 352 с. 9. Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 216 с. 10. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с. 11. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Лодий П. Д. Сочинения : в 2 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. А. В. Синицына. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т. 1. 306 с. 3. Новицкий О. М. Сочинения : в 4 т. / ред. изд.: Н. Г. Мозговая, А. Г. Волков ; авт. вступ. ст. Н. Г. Мозговая. Киев ; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с. 4. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 5. Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : в 6 т. Харьков : Право, 2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.
Автореферати дисертацій	1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с.

	2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Дисертації	1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. No 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (No 178-179). С. 10–22. 3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. No 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. No 48-49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. No 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 5. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. No 1050. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. No 4. С. 530–543. 6. Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2017 р. No 43/2017. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 23 лют. (No 35). С. 10. 7. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. No 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. No 20. С. 136–141.

	8. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця : затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. No 156. <i>Баланс-бюджет</i> . 2016. 19 верес. (No 38). С. 15–16.
Архівні документи	1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. <i>ЦДАВО України</i> (Центр. держ. архів вищ. Органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3. 3. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. No 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. No 13. 4 с. 2. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. No 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. No 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1). 2 Шияев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр«Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення

	слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила(ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні показники	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування). 4. Лисодєд О. В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О. Г. Кальман. Харків : Одісей, 2003. 128 с. 5. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні показники (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: книги	1. Баймуратов М. А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М. А. Баймуратов. Михайло Баймуратов: право як буття вченого : зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М. О. Баймуратова / упоряд. та відп. ред. Ю. О. Волошин. К., 2009. С. 477–493. 2. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. <i>Тридцять лет с</i>

	<i>экологическим правом</i> : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212. 3. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. <i>Адміністративне право України</i> : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197. 4. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. <i>Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні</i> : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i> : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137. 3. Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i> : материалы VII междунар. антитеррорист. форуму (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150. 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. 5. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i> : матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.
Частина видання: довідкового видання	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.

	3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i> . Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
Частина видання: продовжуваного видання	1. Коломоець Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Левчук С. А., Рак Л. О., Хмельницький А. А. Моделювання статичного деформування складеної конструкції з двох пластин за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212–218. 4. Тарасов О. В. Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. <i>Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип. 115. С. 200–206.
Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	1. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коломоець Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79. 3. Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 4. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 5. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
Електронні ресурси	1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsei.org.ua/5_2017/32.pdf.

	3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. No 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Яцків Я. С., Маліцький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, No 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.
--	---

Додаток Ж
Приклад оформлення рецензії на курсову роботу

РЕЦЕНЗІЯ
наукового керівника

на курсову роботу з _____
на тему _____
здобувача _____
спеціальності _____
групи _____ денної/заочної форми навчання факультету

Загальна характеристика роботи (виклад вступу та висновків роботи, ступінь опрацювання літератури (кількість джерел, частка нормативно-правових актів, статей, тез, монографій, наявність посилань), стиль викладення тексту): _____

Оформлення роботи (дотримання вимог, викладених у методичних вказівках): _____

Рівень підготовки здобувача (теоретична підготовка, практичні навички, вміння вести самостійне дослідження, тощо): _____

Ставлення здобувача до виконання роботи (дисциплінованість, виконання графіку підготовки, тощо) _____

Рекомендація роботи до захисту та оцінювання _____

Науковий керівник

_____ (посада, місце роботи)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

« _____ » _____ 20__ р.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дзюблюк О. В., Чайковський Я. І. Методологія наукових досліджень і написання випускних кваліфікаційних робіт : методичні вказівки для здобувачів вищої освіти першого бакалаврського і другого магістерського рівнів з банківської справи. Тернопіль : ТНЕУ, 2019. 114 с.
2. ДСТУ 3582:2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень в українській мові. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ) / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [На заміну ДСТУ 3582–97 ; чинний від 2013–08–22]. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с.
3. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація).
4. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Київ : Центр навч. літ-ри, 2009. 212 с.
5. Жалоба І. В. Основи наукового дослідження : навч.-метод. комплекс. Київ : КиМУ, 2012. 23 с.
6. Ковальчук В. В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : ВД «Професіонал», 2004. 216 с.
7. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Кондор, 2003. 192 с.
8. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/-vishchaosvita/2018/10/25/recomendatsii.pdf> (дата звернення: 10.10.2019).
9. Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу в Університеті Ушинського : затв. ректором університету від 26.04.2018 р. Одеса, 2018. URL: <https://pdpu.edu.ua> (дата звернення: 23.10.2019).
10. Положення про організацію контролю та оцінювання якості навчання

- студентів Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : затв. ректором університету від 31.12.2014 р. Одеса, 2014. URL: <https://pdpu.edu.ua> (дата звернення: 16.10.2019).
11. Положення про організацію освітнього процесу Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : затв. ректором університету від 24.09.2015 р. Одеса, 2015. URL: <https://pdpu.edu.ua> (дата звернення: 16.10.2019).
12. Положенням про порядок виявлення та встановлення фактів недобросовісності у Державному закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» затв. ректором університету від 31.10.2019 р. Одеса, 2019. URL: https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P102.pdf (дата звернення: 28.11.2019).
13. Приклади оформлення використаних джерел: відповідно до Нац. стандарту України ДСТУ 8302:2015. ВД «Академперіодика» НАН України. Київ, 2016. URL: <http://histj.oa.edu.ua/assets/files/Posylannia.pdf> (дата звернення: 23.10.2019).
14. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. No 1556-VII. Дата оновлення: 09.08.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (дата звернення: 10.10.2019).
15. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. No 40. *Офіційний вісник України*. 2017. No 20. С. 136–141.
16. Про освіту : Закону України від 05.09.2017 р. No 2145-VIII. Дата оновлення: 09.08.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19>. (дата звернення: 10.10.2019).
17. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підручник. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2008. 310 с.

Навчально-методичне видання

**Гедікова Наталя Пилипівна
Музиченко Ганна В'ячеславівна
Наумкіна Світлана Михайлівна**

**Методичні рекомендації
з підготовки та захисту
курсової роботи
за фахом**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 «Право»
спеціальності 081 «Право»